

Loạt Bài Giáo lý Về Các Thói Xấu và Nhân Đức:

Bài 8. Acedia (Lười biếng)

Anh chị em thân mến!

Trong số tất cả các tội chính, có một tội thường bị bỏ qua, có lẽ vì tên gọi của nó, thường khiến nhiều người khó hiểu: Tôi đang nói về *acedia* (sự *tẻ lạnh*). Vì vậy, trong danh sách những thói xấu, thuật ngữ *acedia* thường được thay thế bằng một thuật ngữ khác, được sử dụng phổ biến hơn nhiều: lười biếng hoặc biếng nhác. Trên thực tế, lười biếng là hậu quả nhiều hơn là nguyên nhân. Khi một người ở nhưng, biếng nhác, thờ ơ, chúng ta nói người đó lười biếng. Nhưng như sự khôn ngoan của các giáo phụ sa mạc xa xưa đã dạy chúng ta, gốc rễ của sự lười biếng này thường là *acedia*, mà từ nguồn gốc Hy Lạp có nghĩa đen là “thiếu quan tâm”.

Đó là một sự cám dỗ rất nguy hiểm mà người ta không được phép đùa giỡn. Như thể những người trở thành nạn nhân của nó bị lòng ham muốn chết đê bẹp: họ cảm thấy ghê tởm mọi thứ; mối quan hệ với Chúa trở nên nhằm chán đối với họ; và ngay cả những hành động thiêng liêng nhất, những hành động trước đây sưởi ấm trái tim họ, giờ đây dường như hoàn toàn vô dụng đối với họ. Họ bắt đầu hối tiếc thời gian trôi qua và tuổi trẻ lùi về phía sau họ không thể cứu vãn được.

Acedia được định nghĩa là “con quỷ buổi trưa”: nó bám lấy chúng ta vào giữa ban ngày, khi sự mệt mỏi lên đến tuyệt đỉnh và những giờ phút phía trước dường như đơn điệu, không thể sống được. Trong một mô tả nổi tiếng, đan sĩ Evagrius diễn tả cơn cám dỗ này như sau: “Mắt của người lười biếng liên tục dán chặt vào cửa sổ, và trong tâm trí họ, họ tưởng tượng về những vị khách [...] Khi đọc, người lười biếng thường ngáp và dễ bị cơn buồn ngủ khuấy phục, nhăn mặt, xoa tay và rời mắt khỏi cuốn sách, nhìn chằm chằm vào tường; rồi quay lại với cuốn sách, đọc thêm một chút [...]; cuối cùng, cúi đầu, họ đặt cuốn sách bên dưới và chìm vào giấc ngủ chập chờn, cho đến khi cơn đói đánh thức họ và thôi thúc họ đáp ứng nhu cầu của mình”; tóm lại, “kẻ lười biếng không quan tâm làm việc của Chúa” [1].

Độc giả đương thời nhận thấy trong những mô tả này một điều gì đó gợi nhớ đến tai họa của trầm cảm, cả từ quan điểm tâm lý lẫn triết học. Thật vậy, đối với những người bị kìm kẹp bởi sự lười biếng, cuộc sống mất đi ý nghĩa, lời cầu nguyện trở nên nhằm chán và mọi trận chiến dường như vô nghĩa. Nếu thời trẻ chúng ta nuôi dưỡng những đam mê thì giờ đây chúng dường như phi lý, những ước mơ không hề khiến chúng ta hạnh phúc. Vì vậy, chúng ta buông thả mình, và xao lãng, thiếu suy nghĩ, dường như là lối thoát duy nhất: người ta muốn tê liệt, muốn có một tâm trí hoàn toàn trống rỗng... Nó hơi giống như chết trước, và nó thật xấu xí.

Đối đầu với thói hư này, điều mà chúng ta nhận thấy rất nguy hiểm, các bậc thầy linh đạo đã nghĩ ra nhiều biện pháp chữa trị khác nhau. Tôi muốn lưu ý một điều mà đối với tôi có vẻ quan trọng nhất và tôi gọi đó là *sự kiên nhẫn của đức tin*. Mặc dù trong nanh vuốt của sự lười biếng, ước muốn của con người là được “đi đến một nơi khác”, thoát khỏi thực tại, nhưng thay vào đó, người ta phải có can đảm ở lại và chào đón sự hiện diện của Thiên Chúa ở “ở đây và bây giờ”, trong hoàn cảnh như hiện tại. Các đan sĩ nói rằng đối với họ, phòng tu là người thầy tốt nhất của cuộc sống, bởi vì đó là nơi nói với bạn một cách cụ thể và hàng ngày về câu chuyện tình yêu của bạn với Chúa. Con quỷ *acedia* muốn phá hủy chính niềm vui đơn giản ở đây và bây giờ, điều kỳ diệu biết ơn này của thực tại; nó muốn làm cho anh chị em tin rằng tất cả đều vô ích, rằng không có ý nghĩa gì, rằng không đáng để quan tâm đến bất cứ điều gì hoặc bất cứ ai. Trong cuộc sống, chúng ta gặp những người lười biếng, những người mà chúng ta nói: “Anh ta thật nhàm chán!”, và chúng ta không thích ở bên họ; những người thậm chí còn có thái độ buồn chán dễ lây lan. Đó là *acedia*.

Biết bao người, trong vòng kim kẹp của sự lười biếng, bị khuấy động bởi nỗi bất an không mặt mũi, đã ngu ngốc từ bỏ cuộc sống tốt đẹp mà họ đã dần thân! Trận lười biếng là trận quyết định, phải thắng bằng mọi giá. Và đó là một trận chiến không tha ngay cả với các vị thánh, bởi vì trong nhật ký của nhiều vị có một số trang kể lại những khoảnh khắc khủng khiếp, về những đêm đen đức tin thực sự, khi mọi thứ dường như tối tăm. Các vị thánh này dạy chúng ta kiên nhẫn vượt qua đêm tối, chấp nhận *sự nghèo khó đức tin*. Họ khuyến nghị, dưới sự áp bức của sự lười biếng, nên duy trì mức độ cam kết nhỏ hơn, đặt ra các mục tiêu trong tầm tay hơn, nhưng đồng thời phải chịu đựng và kiên trì bằng cách nương tựa vào Chúa Giêsu, Đấng không bao giờ bỏ rơi chúng ta trong cơn cám dỗ.

Đức tin, bị dày vò bởi thử thách lười biếng, không mất đi giá trị của nó. Ngược lại, đó là đức tin đích thực, đức tin rất nhân bản, bất chấp mọi sự, bất chấp bóng tối mù quáng, vẫn khiêm tốn tin tưởng. Niềm tin đó vẫn còn trong trái tim, như than hồng dưới đống tro tàn. Nó luôn luôn còn lại. Và nếu một người trong chúng ta rơi vào tình trạng xấu xa này, hoặc trước sự cám dỗ của sự tê lạnh, hãy cố gắng nhìn vào bên trong và thổi bùng lên ngọn lửa đức tin; đó là cách chúng ta tiếp tục tiến bước.

[1] Evagrius Ponticus, *Tám Tinh thần của Ác quỷ*, 14.